

Ksenia Stetsenko: Poetika filmové tvorby Artavazda Pelešjana

Mg diplomová práce, katedra filmových studií FFUK

Posudek vedoucího práce

Artavazd Ašotovič Pelešjan je už po několik desetiletí kultovním filmařem – dokumentaristou zejména pro evropské festivaly. Předtím – v sedmdesátých letech – byl znám více-méně jen v SSSR a v Polsku, a to zejména pro svůj školní film *Načalo*, montážní esej o povaze revolucí, za nějž byl adorován. S daleko menší vstřícností byl přijat jeho vynikající film *My* o genocidě arménského národa a o jeho povaze. Principy svých dosavadních prací zobecnil v dnes slavné teoretické stati *Distanční montáž*. Ačkoliv i nadále točil zhruba jeden film za deset let, jen málokdo o nich věděl. Znovu byla jeho tvorba a osobnost objevena až v devadesátých letech. V českém prostředí byla jeho tvorba zmíněna v osmdesátých letech v publikaci *Národní kinematografie SSSR* a díky mému překladu jeho teoretické stati a úvodu k ní v časopisu *Film a doba*, v novém tisíciletí pak díky překladu německé knihy novináře H. J. Schlegela *Podvratná kamera a jiná realita v dokumentárním filmu*. V současnosti na katedře stříhové skladby FAMU Martin Čihák se svými studenty připravuje edici sborníku o Pelešjanovi, jehož se podařilo pozvat do Prahy i na jihlavský festival dokumentárních filmů. Nezávisle na nich začala asi před dvěma lety téma zpracovávat diplomantka a věnovala tomu značné a poctivé úsilí, protože poznat Pelešjanovu tvorbu znamená seznámit se i s kontextem arménské kultury. Konzultovala s celou řadou českých i arménských osobností, pečlivě nastudovala dostupnou literaturu a samozřejmě i autorovy filmy.

Práci opřela o teoretické postuláty filmové poetiky především v podání mezinárodní autority Davida Bordwella, vycházejícího z prací V. Šklovského, B. Tomaševského a dalších ruských formalistů, naratologie v podání Seymoura Chatmana a částečně i o principy kognitivismu. S využitím Pelešjanovy teoretické stati takto analyzovala tematiku, stylistiku a formální principy jeho tvorby. Sledovala motivy, které zde utvářejí témata vztahu člověka a jeho práce, vztahu s přírodou, s technickým pokrokem a vztahu člověka a smrti, zacyklující jeho celkovou existenci na Zemi. Studovala stylistiku jeho děl, utvářející strukturu jakési audiovizuální hudební skladby s opakujícími se a rozvíjejícími se motivy a založené na principech distanční montáže. Vzniklou formu pak charakterizuje jako spojení argumentu a deskripce do filmových esejů, které dohromady tvoří také určitý zacyklený celistvý útvar.

Vytvořila tak originální studii, zabývající se Pelešjanovým dílem v celé jeho komplexnosti v rozsahu a kvalitě, v nichž se to zatím nepodařilo nikomu, kdo se jeho osobnosti věnoval. Práce také má všechny náležitosti, které k tomu patří, včetně charakteristik použité literatury, metodologie, stanovení cíle práce a přehledně shrnujícího závěru. Obsahuje samozřejmě i filmografii děl Pelešjanových a o Pelešjanovi, seznam literatury a ostatních zdrojů. Vznikl tak text, který je použitelný i pro výuku a eventuelní následný výzkum. O kvalitách práce mluví i to, že její část bude zařazena ve výše zmíněném sborníku, který by měl vyjít na jaře roku 2016.

Doporučuji proto práci k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

Prof. PhDr. Jan Bernard, CSc.
22. 12. 2015